



R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

7. Septima Impedimentum superveniens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

bilis, ne dicam verius, ad quod etiam propendit Aversa de *marim*, *sect. 8. quæst. 24. 1. Porro*, putat posse utroque æque resistere; Sponsum propter rationem iam dictam, Sponsam vero, quia etiam ipsa fornicata fuerit, non propterea tollitur, quod vir per suam fornicationem si dem fegerit Sponsæ; Sicuti propter similem rationem, quamvis dedecus non sit uxori, si ejus vir aliam cognoscit, tamen ipsa, solum, quia si datam fidem vi frangit, divertere potest, ut ex certa, & communi doctrina habet ipse Sanchez *lib. 10. de matr. disp. 3. num. 6. & infra suo loco dicemus*. Non ergo ex capite dedecoris, quod exclusio dicto n. 3. sed ex capite fractionis fidei, quæ hic adest.

7. Initas. Quando, cum uxor, tum vir adulteratur, neque potest divertere, quia, ut habet Textus, *c. Significasti de D. cor. alibi*, paria delicta mutua compensatione abolentur. Ergo, neque Sponsi, quamvis utrique fornicantes, poterunt à sponsalibus, divertere?

8. Respondeo. Hujus paritatis debent etiam Auctores communis sententiæ respondere, nam probat, ne à Sponso quidem fornicante posse dimittere Sponsam similiter delinquentem; compensantur enim delicta. Disparitas igitur est, quia cum Matrimonium sit ex se indissolubile, quodlibet caput impediendi ejus separationem sufficere debuit, quale nunc est compensatio adulteriorum; At pro sponsalibus, quæ ob quamlibet mutationem dissolvi possunt, non cogimur similem compensationem iniuriarum inducere, sed concedere debemus utrique Sponso, ut fidem sibi factam vindicare possit per separationem, quæ facile, etiam ob alias rationabiles causas concedi solent Sponsis. Ita respondent Sanchez, Layman, Gutierrez, cit. quamvis nobis contrarij, ita igitur, & nos.

SEPTIMA CAUSA.

§. VII. Impedimentum superveniens.

1. Impedimenta non dirimentia Matrimonium, quantum facit ad præsens institutum, hodie sunt (ut supra videtur, *de Imped. c. 6. dixi*) Votum Religionis, Votum Sacerdotij, Votum Castitatis, Votum Cœlibatus; De his ergo non dirimentibus, cum iam *sup. c. 5. §. 2. n. 7. c. §. 13. n. 2. & §. 4. per totum*, dixerimus, quæ ratione se habent in sponsalibus, superest hic solum agere de impedimentis dirimentibus, quomodo scilicet, & quatenus aliquod impedimentum dirimens superveniens sponsalibus, illa dissolvat, id quod figuratone sequentis casus dilucidius explicabitur.

2. Antonius sponsalia promissit Mariæ, venim non multo post cognovit Agatham Mariæ Sororem, unde (ut scimus omnes) affinitatem ex copula carnali fornicaria dictus Antonius contraxit cum eadem sua Sponsa Mariæ, quæ affinitas, cum sit impedimentum dirimens in causa est, ut non possit procedi ad Matrimonium de presenti, nisi prius obtineatur à Summo Pontifice dispensatio.

3. Porro circa hunc casum, & similes, quando culpa alterius ex Sponsis supervenit quomodocumque aliud impedimentum dirimens, tria resolvenda se offerunt, quæ iam, tribus assertionibus, resolvo.

4. Affero Primò, Mariam esse liberam à sponsalibus, ut vult Aversa *l. 7. de spons. sect. 14. V. ita autem*, Coninch. & Sanchez apud Castrop. *disp. 2. de spons. p. 26.* posse retere Antonium, etiam si se offerat ad obtinendam dispensationem, immo etiam si dispensationem obtentam exhibeat. Ratio (præter fornicationem, quæ in hoc peculiari casu intervenit, quam esse causam sufficientem, ut innocens resistat à sponsalibus, nuper diximus) est, quia apponens impedimentum dirimens, fecit, quantum est ex se, Matrimonium iure impossibile, ergo sufficienter dedit causam alteri resistendi, & volendi, conformare se iuri Matrimonium prohibenti.

5. Affero Secundò, Antonium non esse liberum à

sponsalibus: *Idem loc. præter*, Av. Vnde, volente Mariæ obligari ad procurandam dispensationem, & ad Matrimonium de presenti celebrandum. Ratio est, quia ut superius sæpe diximus, æquum non est, ut liberetur à data fide is, qui delictum commisit: nam, sic ex iniquitate lucrum reportaret. Aversa autem *l. c. cit.* dictum Antonium (præcendendo ab alio damno Mariæ) posse, velle se conformari iuri prohibenti, sed ei non acquiesco, propter rationem dictam, & quia de iure naturæ est, ut, qui causa est impedimenti, circa illud, quod ipse promissit, tollere ipsum debeat, quo ablato, iam non erit difformis iuri prohibenti.

6. Affero Terriò, dispensationem prædictam esse procurandam expensis Antonij, & nullo modo Mariæ: patet, quia solum ipse, & quidem iniuste, fuit causa, ob quam, necessariò illa dispensatio procuranda esset. Ita Doctores citati.

7. Sed ecce celebris difficultas. Si magnis expensis hæc dispensatio sit impetranda, adhucne obligabitur ad illam procurandam Antonius nocens?

Respondeo. Non obligari, putat Filiuc. Sanchez. Coninch. quos citat, sequiturque Gasp. Hurtad. *disp. 2. de matr. disp. 1. 2.* Ratio est, inquit, quia obligatio orta ex sponsalibus solum viget Sponsum ad ponenda media ordinaria, & non valde difficilia, quibus impleri possit Matrimonium, non verò extraordinaria, & difficilia. Excipiunt, & merito, nisi sponsa fuerit spe Matrimonij violata, unde damnum pateretur, vel infamiam, si non sequeretur Matrimonium, nam tunc, sine dubio, nullis sumptibus parcere debet, pro dispensatione impetranda, Sponsus.

8. Obligari Antonium semper, etiam magnis sumptibus, concedit cum Petro Ledesma, & Ochagavia Castropalaus, *loc. cit. num. 4.* non quidem ex vi sponsalium, ex quibus recte dixerunt prædicti Doctores, non obligari Sponsum, nisi ad media ordinaria: (nam propterea Sponsus ex sola lege sponsalium teneretur dumtaxat procurare dispensationem mediocribus sumptibus, exemplo docto ab eo, qui post votum Castitatis Matrimonium contrahit; non enim obligatur ante consummationem Matrimonij ingredi Religionem, in qua possit servare castitatem; quia hoc est remedium extraordinarium, & nimis durum sufficere alia de quibus ibi) non inquam, ex vi sponsalium, sed ex vi, seu ratione damnificationis, cuius, contra Sponsæ litem, causa fuit per suum delictum Antonius.

9. Hanc decisionem Castropalai, Ego verissimam iudico; ita ut contrariam ne probabilem quidem vocare velim, quia non video cur qui causa est damni contrahit, non sit obligatus illud quantum potest, relaxare. Inquiri enim à te, si me iniuste impedires à consecratione Beneficii, ad quod ego ius habeo per electionem mihi legitime factam, nonne deberes, quacunque impensa, illud impedimentum tollere, si posses.

10. Illud tamen hujus decisionis rigorem aliquantulum mitigabit, quod notat Gasp. Hurtad. *loc. cit.* his verbis: *Is, qui fuit causa impedimenti, tenetur ad procurandam dispensationem, quando dans causam impedimenti advertebat, impedimentum contrahi, quia tunc liberè dedit causam damno extorto ex impedimento; damnificationi autem libera, & humana satisfaciendum est. At quando tunc non advertebat impedimentum contrahi, non tenetur, quia tunc liberè non damnificavit, damnificationi autem, quando non liberè fit, non est necessariò satisfaciendum.* Hæc ille: unde cum sapissimè non advertatur, frequentissima erit excusatio.

11. Eundem rigorem mitigabit, etiam illud. Nam si fore tot, tantæque deberent esse expensæ, ut si ea fierent, caderet notabiliter à suo statu Antonius, excusaretur ab illis. Rursum, si comparatione damni, quod patitur Maria, nimis exorbitans deberet esse damnum expensarum, quod deberet pati Antonius, posset differri ad melius tempus procuratio dispensationis, vel conveniri cum Mariæ, ut remittat, quæ certe non debet esse difficilis

difficilis, quia iustitia non adversatur Charitati, & recte rationi; hæc autem dicunt, non debere dominum velle rem suam cum tanto rigore, sibi restitui, ut damnum aliud intolerabile debitori inferatur. Id quod ego in simili notavi, lib. 8. in dec. tr. 4. c. 1. §. 8. n. 4.

OCTAVA CAUSA.

§. VIII. Superveniens mutatio notabilis in Sponsis.

1. **E**X Doctrina illa, nisi generali, quod promissio intelligitur semper fieri, rebus in eodem statu permanentibus, sit, ut, si contractis sponsalibus mutatio notabilis superveniat in altero ex Sponsis, ipsa etiam iurata, non obligent. Ea autem consuevit accidere in bonis, vel corporis, vel animæ, vel fortunarum, consuevit, inquam, nam ceterum hæc regula generalis datur à Doctoribus apud Coninc. d. 23. de spons. dissol. dub. 8. Ut quoties initis iam sponsalibus, superaccidat alia quæcunque causa, quæ eorum executionem reddit notabiliter difficiliorem, quæque, si initio fuisset, cordatum hominem similis conditionis prudenter ab illis avertisset, toties cessat obligatio respectu illius, cui difficilius redditum est Matrimonium. Atque hanc regulam admitti debere in sponsalibus, ut recte notat Aversa, quæst. 8. de spons. sect. 1. 4. Vers. Sexto, quamvis non admittatur in cæteris contractibus, præsertim onerosis; nam Matrimonium, & consequenter ejus promissio, requirit maiorem libertatem, cum sit contractus ex se perpetuus, & indissolubile.

2. Porro hanc regulam aliquantulum illustremus, ea tria bonorum genera sigillatim percurrentes.

Quoad bona Corporis.

3. Si quis ex Sponsis incidat in morbum incurabilem, vel contagiosum, puta, paraly sim, lepram, morbum Gallicum, si amittat oculos, aures nates, si fiat claudus, mancus, &c. iuste alter recedere à sponsalibus potest. Hæc enim, sicuti recedant à sponsalibus contrahendis, sic excusant à contractis, quamvis iuratis; quia nimis grave esset, hæc perpetuo velle in socio pati, poterit ergo is recedere ab hoc contractu sponsalium ex se dissolubili, quod certe non posset, si Matrimonium iam contractum fuisset de præfenti, quod ex se indissolubile est.

4. Tria hæc selige, non valde communia. Primum Morbi Gallici vehementis suspicio, causam dat dictæ dissolutionis ipsi Sponso sano. Ex Pont. lib. 1. c. 17. n. 4. Adde rem ego, idem esse de suspitione cuiuscunque infirmitatis gravis incurabilis, par enim est ratio.

5. Secundum. Oris grave olentia, cui ars Medici subvenire nequit, adnumera inter has infirmitates valentes modo dicto dissolvere sponsalia, ex parte alterius benevalenti: Ita Sanch. lib. 1. disp. 57. n. 2. approbatque ibidem Pontius, & merito, quia illam in tam arcta conjunctione tolerare, nimis esset onerosum.

6. Tertium. Quid, si Sponsa tempore sponsalium pulcherrima, deinde notabiliter deformis evadat?

Respondeo, etiam propter hanc mutationem posse Sponsum resilire, docet Castropal. lib. 1. de sponsal. q. 27. & Gasp. Hurtad. disp. 2. de matr. diff. 13. Ratio est, quia in materia Matrimonii admodum æstimatur apud homines pulchritudo: verum nota illud (notabiliter deformis.)

Quoad bona Animi.

7. Si quis ex sponsis gravi infamia maculetur; si sponsus scortator, aleator, ebriosus evadat; si asper moribus, vel admodum sævus, potest alter recedere, etiam post iurata sponsalia. Rursus, si graves inimicitie ortæ fuerint inter Sponsorum parentes, dissolvi possunt sponsalia ex parte utriusque. Quod si, inter Sponsos ipsos gravis inimicitia fuerit exorta, possunt quidem utrique

recedere, sed, qui fuit causa inimicitie obsequens omnia moralia, atque ordinaria, tenet adhibere pacem inducendam. Ratio prædictorum eadem præcedens. Adde, & timorem rationabilem, exitum Nuptiæ fortissimum. Hinc sequitur, ut si Timor desponsaverit Bertam, nescientibus utriusque parentibus, immo, & scientibus, unde tan effugium sit, ut in parte parentes obliuiscant, & tradant, tunc quoque discordia inter illos, vel inter Sponsos eodem inquam, ut alter, etiam altero invito, se ad alium Matrimonium convertere licite possit. Ratio est, quia in oppositione facile est, oriri inimicitias, incommuni via, & inter ipsos Sponsos non leves rixas, & discordias. Ne tamen excidat à te monitum, quam fieri Sanch. d. 14. n. 3. ut scilicet caute in hoc procedas, & iactantur minæ, opponuntur pericula, amplificentur cordiarum timores, quæ tamen experientia videri esse, & statim inito Matrimonio deserviant.

Quoad bona Fortunarum.

8. Si dotem promissam negas, vel nega ille, qui promissit, te ab altero deseri posse, luce clarius est, alteri dotis promissio conditio, sub qua sunt sponsalia, deficiente, etiam sine culpa promittentis, cessat promissio, quamvis iurata.

9. Quid, si nulla promissa fuerit dos à Sponsa, quæ deinde post sponsalia in pauperiam incidat?

Respondeo. Quidquid dicant plures apud Sanch. disp. 39. num. 3. certum mihi est, cum eodem Sanch. cum Castropalao, d. 1. de spons. punct. 28. n. 4. & Aversa de spons. sect. 14. Vers. Quarto, n. 10. citantibus, possum licite recedere. Ratio est, quia, tamen non explicite promissa dos, implicite tamen fuit. Quoniam enim supponunt, feminam transire in domum viri, omnibus suis bonis, Adde, hanc esse mutationem, dum notabilem, quæ quæcunque, vel conditio hominem, à contrahendis sponsalibus, atque adeo à Matrimonio, prudenter averteret.

10. Tria communi huic doctrinæ addi videntur, si timeatur rationabiliter, alterum ex Sponsis fore redandum, alter resiliat licite, ut notat Pont. loc. cit. n. 8. quia secus, se is immitteret in periculum suæ paupertatis, atque id ego merito, propter positionem, extendo ad similem rationabilem metum à futura paupertate forte alteri ex aliis quibuscunque proveniendi.

11. Secundum. Si rationabiliter timeatur, ut si perveniat iam paupertas utrique, utique licite recedat sponsalibus, quia tanto difficilius sustineri poterit paupertas Matrimonii; Vnde hic dari non potest compellens paupertatis unius cum paupertate alterius. Ita Bonacina, sed Rebellius, & Pontius, neutri licere putant: Adversaria autem leg. cit. Vers. Quarto circa finem, prædictum tans, distinguit, atque si propter pauperiam non potest subire onus Matrimonii, licite recedere, sed si vellet trahere Matrimonium, cum æquè paupere, illi recedere à priore. Profecto commoda restrictio, illam non possum admittere, ut necessarium, quia si pervenient paupertas videtur date ius recedendi illi, lute, &c.

12. Tertium. Quid si alter ex Sponsis ex inopina valde locuples fiat, poteritne iuste ab altero recedere Matrimonio meliori se addicere?

13. Respondet Sanch. quem sequitur Castropal. loc. cit. num. 5. citans Coninch. & Gutierrez, quibus adde Avensam loc. cit. non posse; Probat Primò, à posteriori, quod si, quoties dote notabiliter maiore Matrimonium contraheret alter ex Sponsis, alterum deserere posset, tunc etiam locuples censetur esse factus. Secundo à priori, quia si Sponsa tua deterior non est facta, iniquum est, si tu illam privare, solum ob bonæ fortunæ mutationem in se factam.